

Пам'ятаємо

Чорнобильська атомна: рік після закриття

Але вона з нами навіки

Звізда Полин. Сотні років тому передбачувана планетарна катастрофа. Результати її — зруйнований четвертий блок Чорнобильської атомної, тепер саркофаг чи «Укриття» — навіки, навіки. Замість сонячної Прип'яті — чортополох. Понівечені атомом заплави, річки, ліси, спустілі села, зламані долі...

З яким захватом слухали ми колись про будівництво атомного чуда під Києвом у мальовничих поліських лісах, над прозорою Прип'яттю. Тепер це чудо після аварії четвертого блока у 1986 році називаємо монстром. П'ятнадцять років після аварії велися розмови: бути чи не бути станції. І ось рік тому за рішенням нашого Президента Леоніда Кучми станцію, врешті, було закрито. Світ зітхнув з полегшенням.

Як це було торк? Трохи Історії.

Директор станції Віталій ТОЛСТОНОГОВ: «Пане Президенте України! Третій блок Чорнобильської АЕС працює на мінімальному рівні потужності. Блок готовий до остаточної зупинки».

Президент Леонід КУЧМА: «На виконання рішень України і міжнародних зобов'язань нашої держави наказую розпочати роботи для остаточного виведення з експлуатації третього блока Чорнобильської атомної станції».

Директор: «Пане Президенте України! На виконання Вашого наказу віддаю розпорядження про остаточну зупинку блока № 3. Начальник зміни Єльчищев, здійснійте зупинку енергоблока № 3 у відповідності з технологічним регламентом та інструкціями».

Начальник зміни Олександр ЄЛЬЧИЩЕВ: «Увага! Блочний щит! Заглушіть реактор ключем АЗ-5».

13 година 17 хвилин. На екранах всіх телевізорів видно, як рухається ключ.

Директор: «Пане Президенте України! Реактор енергоблока остаточно зупинений. Зауважень немає».

Президент: «Спасибі».

(Закінчення на 2-й стор.)

● Віталій ТОЛСТОНОГОВ — директор державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська атомна електростанція».

Чорнобильська атомна: рік після закриття

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.).

І от сьогодні ми розмовляємо з генеральним директором спеціалізованого підприємства «Чорнобильська атомна електростанція» Віталієм ТОЛСТОНОГОВИМ.

— Віталію Костянтиновичу, як ви почувалися у ту хвилину, коли пролунав голос Президента і одне-єдине його слово «Спасибі»?

— В ту хвилину всі у найвіддаленіших куточках світу завмерли на мить біля своїх телевізорів. Так само біля щита управління завмерли і всі ми. А потім була загальна радість, виражена словами, оплесками, навіть пострілами відкорокованих пляшок шампанського. Це для всіх. Але не для нас. Ми, працівники атомної, в ті хвилини неначе прощалися з нашим дорогим дітям, наче навіки розлучалися з ним. Це вже трохи пізніше ми всі чітко усвідомили, що пов'язані з Чорнобильською атомною на багато років уперед. Адже для того, щоб вивести повністю з експлуатації і закрити навіки перший, другий і третій блоки, потрібно працювати не один рік. Нам перш за все необхідне сховище для відходів ядерного палива. Строк введення його в експлуатацію — друга половина 2003 року. Відсутність цього сховища є стримуючим

фактором по активізації робіт з усіма блоками. Вкрай необхідний завод для переробки рідких радіоактивних відходів, промисловий комплекс по роботі з твердими радіоактивними відходами. Сьогодні територія навколо блоків Чорнобильської атомної скоріше нагадує величезний будівельний майданчик. Спорудження всіх названих мною об'єктів ведеться повним ходом.

— Але ж один об'єкт вже зданий.

— Так, це нова промислово-опалювальна котельня. Без неї, до речі, станція сьогодні б не могла існувати, ніякі роботи на ній не могли б вестися.

— Багато запитань виникає щодо об'єкта «Укриття», до колишнього четвертого енергоблока, який буквально злетів у повітря шістнадцять років тому, залишивши у своїх надрах десятки і десятки тонн ядерного палива.

— «Укриття» — постійний наш біль. Споруда зведена над зруйнованим блоком одразу після аварії буквально за кілька місяців. Це була надзвичайна робота у винятково небезпечних і складних умовах. У будівництві брали участь близько 300 тисяч чоловік. Плюс незліченна кількість найрізноманітнішої техніки, яка зараз

стоїть у лісах неподалік від Чорнобиля сумними кладовищами нашої біди, нашої нерозпорядливості. Високий рівень радіації у тому далекому 86-у не дозволяв близько підходити до зруйнованого реактора. Надзвичайна терміновість робіт, відсутність прямого доступу спричинили неможливість зведення конструкції відповідно до звичайних будівельних стандартів. Багато технічних зв'язків між реактором та іншими контролюючими системами чи конструкціями були порушені, послаблені або й зовсім зруйновані.

— В якому стані «Укриття» сьогодні?

— З часу спорудження саркофага, яким ми колись так пишалися, значно погіршився. Внаслідок метеорологічного впливу збільшується ймовірність обвалів даху та інших елементів саркофага. Залишається маса сумнівів щодо його фактичного стану. У самому «Укритті» все ще знаходиться близько 200 тонн паливовмісних мас, переважно у вигляді «лави». Там також є близько тонни радіоактивних речовин, з яких 80 відсотків припадає на плутоній. Плюс 300 тонн паливного пилу та приблизно 2000 тонн горючих матеріалів. Можете собі уявити, яку небезпеку являє собою «Укриття». Ось чому поряд із виведенням з експлуатації трьох блоків ми з не меншою

енергією займаємося питаннями «Укриття». Створений Чорнобильський фонд «Укриття». Складено план заходів на об'єкті. Головним завданням цього плану, який розроблено спільно Європейським Союзом США та Україною, є захист персоналу, населення, довкілля від небезпечного скупчення радіоактивних матеріалів в «Укритті». Результатом проекту, який розрахований на 8-10 років та оцінений у 768 мільйонів доларів, буде перетворення «Укриття» на систему, яка залишатиметься стабільною та екологічно безпечною протягом багатьох десятиріч. Європейському банку реконструкції та розвитку було доручено управління Чорнобильським фондом «Укриття». Що сьогодні? Завершено дуже важливий перший етап досліджень, існує вже проект, дуже великий і дуже складний, нового укриття. Мине не так вже й багато часу, як воно, збудоване поряд з величезною спорудою старого «Укриття», на рейках наїде на нього, накриє дуже міцними стінами і дахом, забезпеченими тисячами і тисячами датчиків, зробить його безпечним для людей. Ми всі з нетерпінням цього часу чекаємо.

— Віталію Костянтиновичу, дуже багато хвилювань у працівників станції було з приводу того, як вони житимуть без неї, як будуть забезпечені, чи мати-

муть роботу, чи матимуть достаточні пенсії.

— Це й справді одне з найбільш важливих питань. Але ми, про що не раз говорив і Президент України Леонід Кучма, жодну людину не полишимо напризволяще. До речі, ніхто ніколи не збирався звільняти одразу всіх працівників станції. Звільнення ітима «кращим методом». Тим більше, що всі ці роки, а їх буде не менше 10-15, люди потрібні будуть і на трьох блоках, які готуються до консервації, і на самому «Укритті». Одразу дозволю себе виправити: вочевидь, на «Укритті» люди потрібні будуть вічно. Дуже багато зараз робить місто енергетиків Славутич для того, щоб забезпечити звільненим атомникам робочі місця, житло, нормальні умови проживання. Існує спеціальна економічна зона «Славутич». Власне, без цього плану дій, розробленого Україною, Європейським Союзом та США, багато в чому саме закриття станції, перетворення «Укриття» в екологічно безпечну зону можуть залишитися лише красивими словами. Ми цього не допустимо.

— Отже, обвального скорочення штатів не сталося?

— Безумовно. Спеціалізоване підприємство «Чорнобильська атомна електростанція» не тільки живе, не тільки успішно виконує все, що заплановано по реалізації планів

остаточної консервації станції, все, що заплановано по роботах на «Укритті», але й намагається максимально зробити, аби жодний працівник атомної не залишився без роботи, без джерел існування, без гідного пенсійного забезпечення. Люди це прекрасно зрозуміли, настрої у всіх зовсім інші, ніж рік тому. Кожен на своєму місці працює спокійно, з повною віддачею, знаючи, що його робота потрібна для станції, для Києва, для України, для безпеки не лише нашої, а й світової.

О. ДЕЙНЕКО.

● Такий вигляд має сьогодні «Укриття». Ось чому багато зусиль і коштів витрачається, щоб зробити нове, більш надійне. На віки.

● Напередодні закриття третього блока атомної. Рік тому. Прощання...
Фото Л. ДОБРОВОЛЬСЬКОГО.